

Evropská
komise

BÍLÁ KNIHA O **BUDOUCNOSTI EVROPY**

*Úvahy a scénáře
pro EU27 v roce 2025*

Evropská komise
COM(2017) 2025 z 1. března 2017

Rue de la Loi/Wetstraat 200
1040 Bruxelles/Brussels
+32 22991111

Předmluva

Dne 25. března 2017 se 27 vedoucích představitelů členských států Evropské unie setká v Římě, jednotných v míru a přátelství.

To je samo o sobě úspěch, který by v době před 60 lety, kdy se šest zakládajících členských států dohodlo na Římských smlouvách, byl pro mnohé nemyslitelný.

Když si nyní připomínáme toto výročí, myslíme na ty, kteří tu byli před námi a jejichž sen o Evropě se stal skutečností. Nyní je čas k tomu, abychom si s hrdostí uvědomili, co jsme dokázali, a abychom si připomněli hodnoty, které nás spojují.

Řím však také musí být začátkem nové kapitoly. Stojí před námi důležité úkoly týkající se naší bezpečnosti, kvalitního života našich občanů, úlohy, kterou bude Evropa muset přijmout ve stále multipolárnějším světě. Spojená Evropská unie s 27 členy musí utvářet svůj vlastní osud a formulovat vizi pro svou budoucnost.

Tato bílá kniha je příspěvkem Evropské komise k této nové kapitole evropského projektu. Chceme zahájit proces, jímž si EU určí svou cestu. Chceme zmapovat výzvy a příležitosti, které jsou před námi, a popsat způsoby, které si jako reakci na ně můžeme společně zvolit.

V příštích měsících proběhne na našem kontinentu široká debata, do níž se zapojí Evropský parlament, parlamenty členských států, místní a regionální správa i nejrůznější zástupci občanské společnosti. Ve svém projevu o stavu Unie v září 2017 tyto myšlenky dále rozvedu a představím své osobní názory ohledně budoucnosti

EU. To by mělo Evropské radě pomoci vyvodit do konce roku první závěry a rozhodnout o dalším postupu, který by měl být realizován před volbami do Evropského parlamentu v červnu 2019.

Až se budeme rozhodovat, jakým směrem se vydat, měli bychom mít na paměti, že EU ze sebe vždy vydává to nejlepší, když jsme sjednoceni, máme odvahu a sebedůvěru v tom, že můžeme společně utvářet naši budoucnost.

Evropská unie změnila naše životy k lepšímu. Musíme zajistit, že v tom bude pokračovat pro všechny ty, kteří přijdou po nás.

A handwritten signature in blue ink, which appears to be 'Jean-Claude Juncker'. The signature is stylized and written in a cursive-like font.

Jean-Claude Juncker
1. března 2017

„Evropa se nevytvoří najednou, nebo podle jednoho plánu. Uskuteční se naplňováním konkrétních cílů, vytvářejíc nejprve skutečnou solidaritu.“

*Robert Schuman
9. května 1950*

Obsah

PŘEDMLUVA PŘEDSEDY EVROPSKÉ KOMISE	3
1. ÚVOD	6
2. FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ BUDOUCNOST EVROPY	8
3. PĚT SCÉNÁŘŮ PRO EU V ROCE 2025	15
SCÉNÁŘ 1: POKRAČOVÁNÍ V DOSAVADNÍ PRAXI	16
SCÉNÁŘ 2: POUZE JEDNOTNÝ TRH	18
SCÉNÁŘ 3: STÁTY, KTERÉ CHTĚJÍ, DĚLAJÍ VÍCE	20
SCÉNÁŘ 4: DĚLAT MÉNĚ, ZATO EFEKTIVNĚJI	22
SCÉNÁŘ 5: DĚLAT MNOHEM VÍCE SPOLEČNĚ	24
4. CESTA KUPŘEDU	26
5. PŘÍLOHY	27
PROCES ZAHÁJENÝ BÍLOU KNIHOU:	28
PĚT SCÉNÁŘŮ: PŘEHLED POLITIK	29

1. Úvod

Po generace představovala Evropa vždy budoucnost.

Na začátku byla vize Altiera Spinelliho a Ernesta Rossiho, kteří byli během druhé světové války politickými vězni italského fašistického režimu na ostrově Ventotene. Jejich manifest *Za svobodnou a sjednocenou Evropu* si představoval prostor, v němž se setkají spojenci i protivníci a společně zajistí, aby se „staré absurdity“ Evropy nikdy nevrátily.

Manifest z Ventotene

Před šedesáti lety se zakládající členové EU inspirovali tímto snem o mírové společné budoucnosti a vydali se na jedinečnou a ambiciózní cestu evropské integrace. Dohodli se, že budou své spory řešit u jednacího stolu, nikoli na bojišti. Sílu armád nahradili silou práva. Otevřeli cestu, k níž se mohly přidat další země, aby se Evropa mohla sjednotit a abychom byli silnější.

Nechali jsme tak svou bouřlivou minulost za sebou. Následovalo sedm desetiletí v míru vedoucích k rozšířené Unii 500 milionů občanů žijících svobodně v jedné z nejlépe prosperujících ekonomik světa. Obrazy bitev v zákopech a polích u Verdunu a obrazy kontinentu rozděleného železnou oponou a Berlínskou zdí nahradil obraz Unie vystupující jako maják míru a stability.

Oběti předchozích generací by neměly být nikdy zapomenuty. Lidská důstojnost, svoboda a demokracie byly tvrdě zasloužené a nesmíme se jich nikdy vzdát. Všichni Evropané nepocítují tuto vazbu na mír stejně jako jejich rodiče nebo prarodiče, ale uvedené základní hodnoty nás nadále spojují.

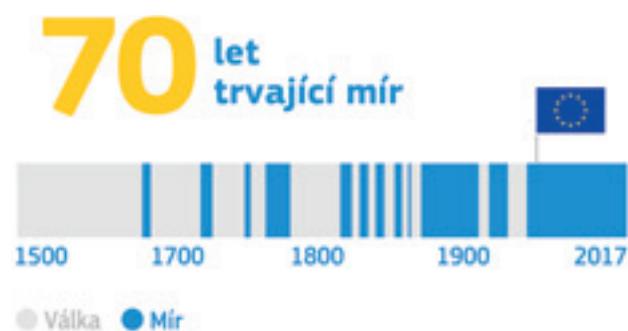
EU je nyní místem, kde mají Evropané v Unii rozkládající se na čtyřech milionech kilometrů čtverečních

možnost poznávat jedinečnou rozmanitost kultury, myšlenek a tradic. Získali zde celoživotní pouta s jinými Evropany a mohou cestovat, studovat a pracovat napříč hranicemi států, aniž by museli směňovat peníze. Zásady právního státu a sociální spravedlnosti zde nahradily vládu železné pěsti. O rovnosti se zde jen nemluví, ale stále se za ni bojuje.

Mnozí Evropané si nicméně myslí, že Unie je buď příliš vzdálená, nebo že přehnaně zasahuje do jejich každodenních životů. Jiní zpochybňují její přidanou hodnotu a ptají se, jak EU zlepšuje jejich životní úroveň. EU také nespĺnila očekávání mnoha lidí, když se potýkala se svou nejhorší finanční, hospodářskou a sociální krizí v poválečné historii.

Nic nenasvědčuje tomu, že by se problémy, které musí EU řešit, zmírňovaly. Naše ekonomika se zotavuje z globální finanční krize, oživení se však neprojevuje dostatečně rovnoměrně. Části našeho sousedství jsou destabilizovány, což má za následek největší uprchlickou krizi od druhé světové války. Teroristé zaútočili v centrech našich měst. Objevují se nové globální mocnosti a staré se vyrovnávají s novou realitou. A v loňském roce se voliči jednoho z našich členských států rozhodli Unii opustit.

Současná situace nemusí být pro budoucnost EU nezbytně limitující. Konstrukce Unie často probíhala na pozadí krizí a nezdařených začátků. Počínaje Evropským obranným společenstvím, které se v padesátých letech nepodařilo ani zahájit, přes otřesy úrokových sazeb v sedmdesátých letech, po zrušená přistoupení a odmítnutí v referendech v nedávných desetiletích se EU vždy nacházela na křižovatce, vždy se přizpůsobovala a vyvíjela.

Zdroj: Evropská komise

Jen v posledních 25 letech byla Unie smlouvami z Maastrichtu, Amsterdamu a Nice hluboce reformována a současně se její velikost více než zdvojnásobila. Lisabonská smlouva a desetiletá debata, která jí předcházela, otevřela novou kapitolu evropské integrace, která dosud skýtá nenaplněný potenciál.

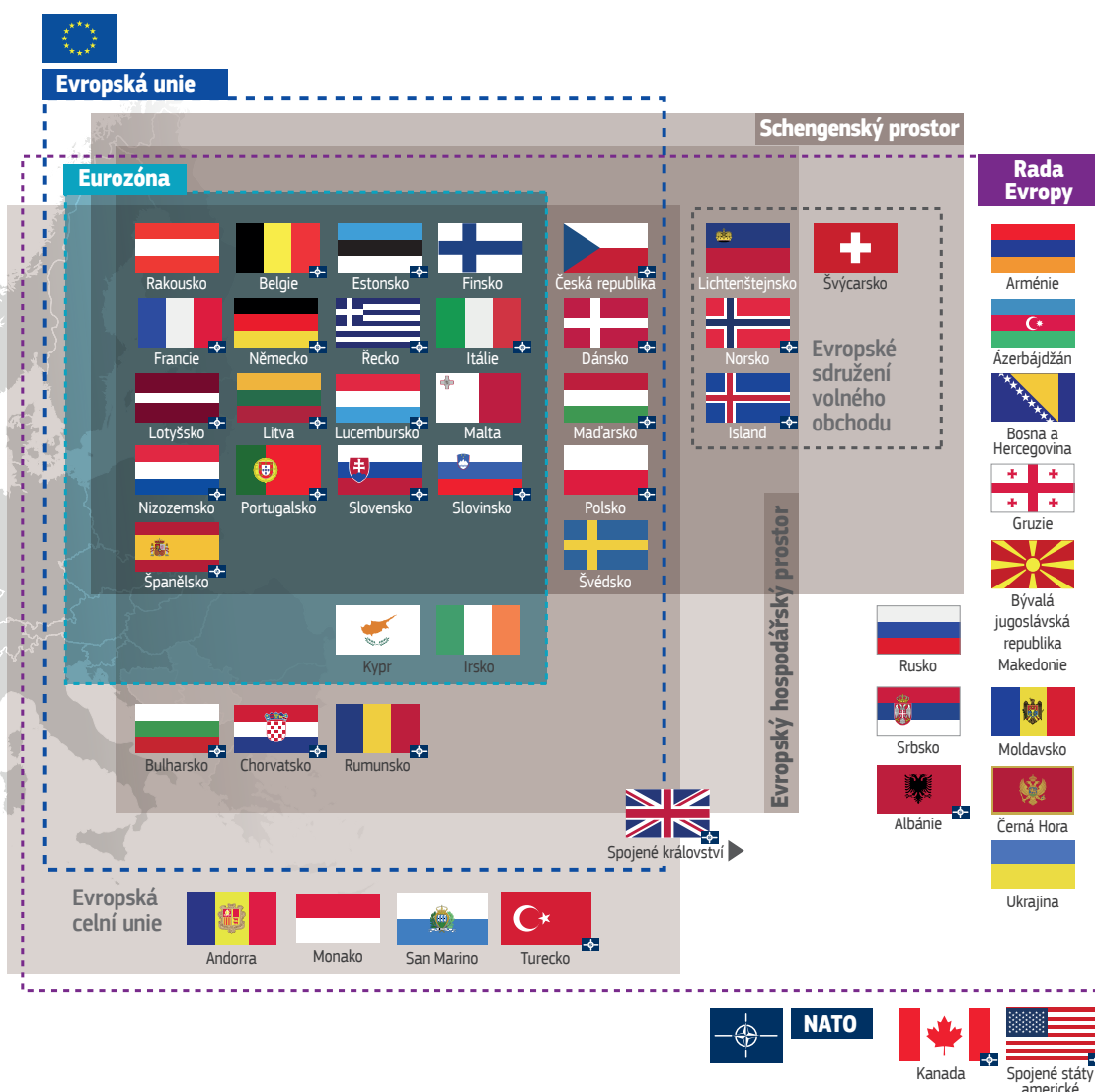
Tak jako u generací před námi nemůže být naše odpověď na úkoly, jež před námi leží, nostalgická a nesmí brát v úvahu pouze nejbližší období. Měla by stavět na společné perspektivě a na sdíleném přesvědčení, že pokud se spojíme, každý z nás se bude mít lépe.

V době, kdy se 27 hlav států nebo předsedů vlád schází v Římě, aby si připomněli 60. výročí našeho společného projektu, musíme opět pohlédnout vpřed.

Tato bílá kniha mapuje faktory změny v příštím desetiletí a představuje řadu scénářů, jak by se EU mohla vyvíjet do roku 2025. Zahajuje tak diskusi, která by měla pomoci zaměřit pozornost a najít nové odpovědi na starou otázku:

Jakou budoucnost si přejeme pro sebe, pro naše děti a pro naši Unii?

Evropa dnes

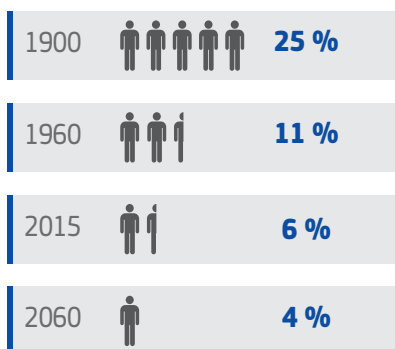
2. Faktory ovlivňující budoucnost Evropy

MĚNÍCÍ SE MÍSTO V MĚNÍCÍM SE SVĚTĚ

Evropa je domovem největšího jednotného trhu na světě a druhé nejpoužívanější měny. Je to největší obchodní mocnost a největší dárce rozvojové a humanitární pomoci. Mimo jiné díky Horizontu 2020, největšímu mezinárodnímu výzkumnému programu na světě, je EU na předním místě v oblasti inovací. Její diplomacie má skutečnou váhu a pomáhá učinit svět bezpečnější a udržitelnější, jak dokládá historická dohoda s Íránem o jeho jaderném programu nebo vůdčí úloha EU při dosažení Pařížské dohody o změně klimatu a přijetí cílů udržitelného rozvoje pro rok 2030 Organizací spojených národů. Tento vliv posiluje naše úzká spolupráce s NATO a naše aktivní role v Radě Evropy.

Evropa je atraktivní pro mnohé ze svých partnerů. Přestože se v krátkodobém horizontu neočekává přijetí nových členských zemí, je už samotná perspektiva přijetí mocným nástrojem zajištění stability a bezpečnosti podél našich hranic. EU aktivně spolupracuje se sousedními zeměmi na východě i na jihu. Úloha EU jako pozitivní globální síly je důležitější než kdy předtím – od našeho posíleného partnerství s Ukrajinou po dalekosáhlou spolupráci s našimi africkými partnery.

Podíl Evropy na světové populaci klesá

Zdroj: Statistická divize OSN a Eurostat, EU27

Tento status je však třeba vidět v reálném kontextu: jak ostatní části světa rostou, místo Evropy ve světě se zmenšuje. V roce 1900 představovala Evropa přibližně 25 % světové populace. V roce 2060 to bude méně než 5 %. V té době nebude obyvatelstvo žádného členského státu představovat více než 1 % světové populace.

Předpokládá se, že relativní ekonomická síla EU rovněž poklesne a v roce 2030 bude představovat mnohem

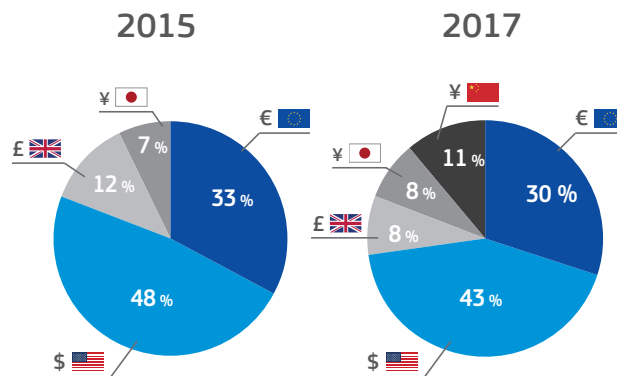
méně než 20 % světového HDP – dnes je to kolem 22 %. Rychle rostoucí vliv rozvíjejících se ekonomik zvyrazňuje potřebu toho, aby EU mluvila jedním hlasem a jednala kolektivní vahou svých individuálních částí.

Podíl EU na globálním HDP klesá

	2004	2015	
Spojené státy americké	28 %	24 %	↓
EU-27	26 %	22 %	↓
Japonsko	11 %	6 %	↓
Spojené království	5 %	4 %	↓
Čína	5 %	15 %	↑
Kanada	2 %	2 %	→
Mexiko	2 %	2 %	→
Brazílie	<2 %	2 %	↑
Indie	<2 %	3 %	↑
Zbytek světa	18 %	21 %	↑

Zdroj: Eurostat a Statistická divize OSN

Euro je nyní globální měnou, ale na síle rostou další hráči

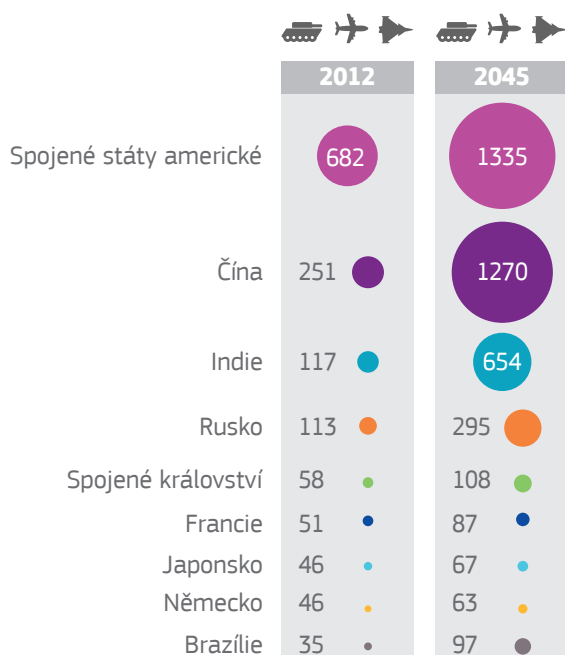
Pozn.: grafy znázorňují nedávnou změnu v koši měn, který MMF používá jako referenční hodnoty – tzv. zvláštní práva čerpání.

Zdroj: Mezinárodní měnový fond, údaje z 30. 11. 2015 a 24. 2. 2017

Rozmístování vojenských jednotek na našich východních hranicích, válka a terorismus na Blízkém východě a v Africe a narůstající militarizace po celém světě jsou živými ilustracemi stále napjatějšího globálního kontextu. Potřeba uvažovat o tom, jak předcházet hrozbám (od velkých kyberútoků po tradičnější formy agrese), reagovat na ně a chránit se proti nim, nebyla nikdy naléhavější. Pro většinu zemí EU bude „tvrdou“ bezpečnost nadále zajišťovat NATO, ale Unie nesmí být naivní a musí se o svou vlastní bezpečnost starat. V situaci, kdy může nad pravidly převážít síla, již pouhá „měkká síla“ nestačí.

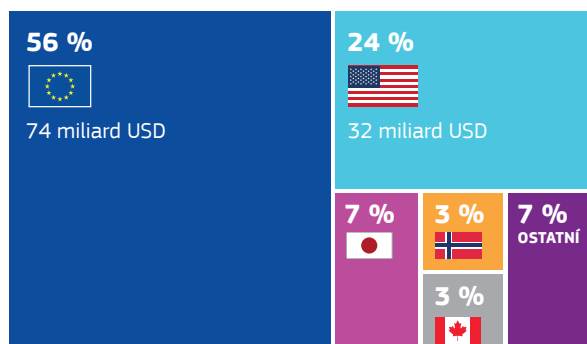
Svět sice nikdy nebyl menší nebo lépe propojený, ale návrat izolacionismu vyvolává pochybnosti o budoucnosti mezinárodního obchodu a vícestranných vztahů. Prosperita EU a schopnost prosadit na světové scéně naše hodnoty bude nadále záviset na její otevřenosti a silných vazbách s jejími partnery. Prosazování volného a progresivního obchodu a usměrňování globalizace tak, aby z ní měli prospěch všichni, však bude stále obtížnější.

U většiny zemí s nejvyššími výdaji na obranu se do roku 2045 předpokládá jejich zdvojnásobení (v miliardách USD)

Zdroj: Zpráva ministerstva obrany Spojeného království: *Strategic Trends Programme: Global Strategic Trends – Out to 2045*

EU je největším dárce rozvojové a humanitární pomoci (% celkově a v miliardách USD)

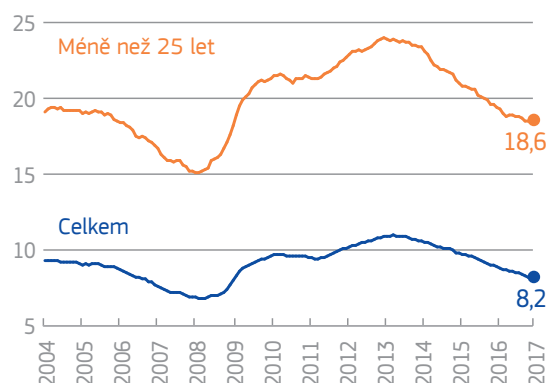
Zdroj: OECD, 2015, EU = EU a její členské státy

HLUBOCE TRANSFORMOVANÁ EKONOMIKA A SPOLEČNOST

Globální finanční a hospodářská krize, která začala v roce 2008 ve Spojených státech, otřásla EU v základech. Díky rozhodné akci je dnes ekonomika EU stabilnější a nezaměstnanost poklesla na nejnižší úroveň od doby, kdy „velká krize“ udeřila. Oživení je však dosud v rámci společnosti a jednotlivých regionů nerovnoměrné. Řešení pozůstatků krize, od dlouhodobé nezaměstnanosti po vysokou míru veřejného i soukromého zadlužení v mnoha částech EU, zůstává naléhavou prioritou.

Situace je obzvláště obtížná pro mladou generaci. Poprvé od druhé světové války existuje skutečné riziko, že se současná generace mladých dospělých bude mít hůře než jejich rodiče. EU si nemůže dovolit ztratit nejlépe vzdělanou věkovou skupinu, jakou kdy měla, a dovolit, aby generační nerovnost znehodnotila její budoucnost.

Nezaměstnanost v EU-28 klesá, ale je stále vysoká

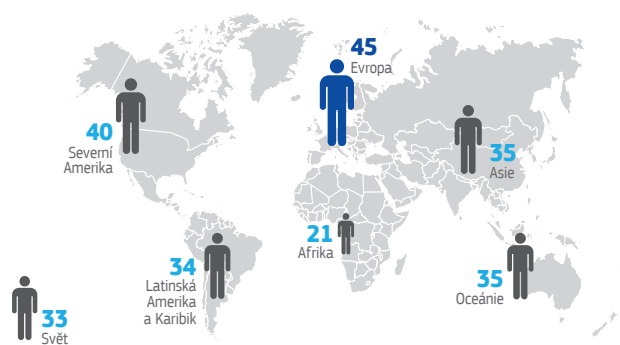

Zdroj: Evropská komise

Tento vývoj podnítil pochyby o sociálně tržní ekonomice EU a její schopnosti splnit její slib, že nikdo nebude opomenut, a zajistit, že se každá generace bude mít lépe než předchozí. To bylo zvláště citelné v eurozóně a podtrhlo to potřebu dokončit hospodářskou a měnovou unii a posílit sblížení hospodářských a sociálních výsledků. Učinit ekonomiku EU inkluzivnější, konkurenceschopnější, odolnější a lépe připravenou na budoucnost nebude v příštích letech o nic méně náročné.

EU rychle stárne a očekávaná délka života dosahuje bezprecedentních čísel. Se střední délkou života 45 let se EU do roku 2030 stane „nejstarším“ regionem světa. Nové rodinné struktury, měnící se populace, urbanizace a různorodější druhy pracovní kariéry mají dopad na způsob, jakým je budována sociální soudržnost. Během jedné generace jsme přešli od modelu, kdy průměrný zaměstnanec měl celý život jedno pracovní místo, k modelu, kdy jich má během své kariéry více než deset. Pracuje více žen než kdy dříve, ale dosažení skutečné rovnosti žen a mužů bude vyžadovat zbourání přetrvávajících bariér. V době, kdy se podíl obyvatel EU v produktivním věku zmenšuje, musí Unie mobilizovat plný potenciál svých schopností.

Evropané budou v roce 2030 nejstarší na světě (věkový medián podle regionů světa)

Zdroj: Rand Europe

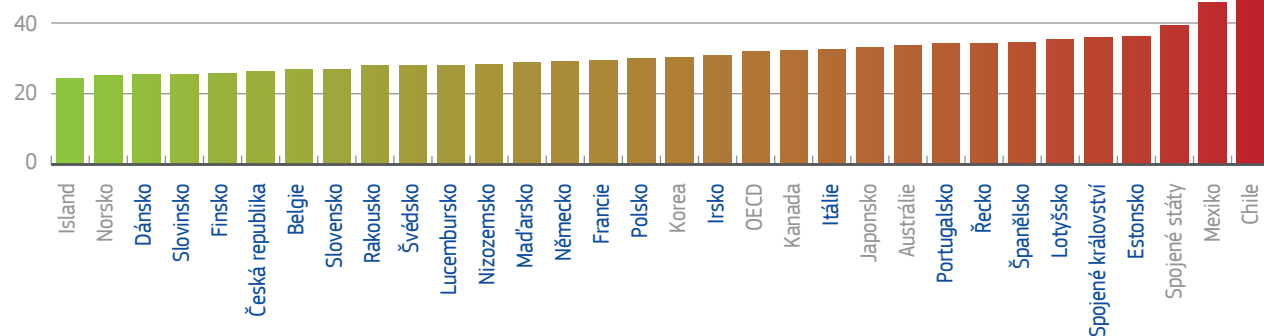
Evropa již má systémy sociální péče, které patří ve světě k nejpokročilejším a mohou poskytnout řešení společenských problémů po celém světě. Její vědci stojí v popředí globálního výzkumu řešícího zdravotní problémy, který

vede například k léčbě Alzheimerovy nemoci. Systémy sociální ochrany však bude třeba významně zmodernizovat, aby zůstaly finančně dostupné a držely tempo s novými demografickými a pracovními podmínkami.

To je dvojnásob důležité v situaci, kdy se Evropa vyrovnává se silnou digitalizací společnosti, která již dnes stírá rozdíly mezi zaměstnanci a samostatně výdělečně činnými osobami, zbožím a službami nebo mezi spotřebiteli a výrobci. Mnoho současných pracovních míst před deseti lety neexistovalo. V příštích letech mnoho nových vznikne. Je pravděpodobné, že většina dětí, které dnes zahajují základní školní docházku, bude vykonávat nové profese, které dosud neexistují. Výzvy vyplývající ze zvýšeného využití technologií a automatizace ovlivní všechna pracovní místa a odvětví. Maximální využití nových příležitostí při současném zmírňování jejich negativních dopadů bude vyžadovat masivní investice do dovedností a významné přehodnocení systémů standardního i celoživotního vzdělávání. Vyžádá si rovněž zavedení nových sociálních práv, která budou občany provázet v měnícím se pracovním světě.

Evropa se současně zavázala k ambiciózní dekarbonizaci své ekonomiky a snižování škodlivých emisí. A budeme se muset i nadále přizpůsobovat rostoucím tlakům v oblasti klimatu a životního prostředí. Bude nutné, aby náš průmysl, města a domácnosti změnilly svoje fungování a zásobování energií. Již dnes máme vedoucí postavení, pokud jde o „inteligentní města“, efektivní využívání přírodních zdrojů a globální boj proti změně klimatu. Naše firmy drží 40 % světových patentů na obnovitelné energetické technologie. Jedním z našich velkých úkolů bude přivést inovativní řešení na trh – doma i v zahraničí.

Evropa je domovem těch nejrovnoprávnějších společností na světě

s největší rovností s nejmenší rovností členské státy EU země OECD

Pozn.: Tento graf znázorňuje rozdělení příjmů mezi jedinci s využitím Gini koeficientu, kde 0 znamená absolutní rovnost.

Zdroj: OECD, nejnovější dostupná data

VĚTŠÍ HROZBY A OBAVY OHLEDNĚ BEZPEČNOSTI A HRANIC

Evropa je pro své občany pozoruhodně svobodným a stabilním místem ve světě dosud plném sporů a konfliktů. Z 25 zemí označených jako nejpokojnější na světě je 15 z EU.

Našimi společnostmi však otrásl mrazivý účinek nedávných teroristických útoků. Stále nezřetelnější hranice mezi vnitřními a vnějšími hrozbami mění způsob, jakým lidé přemýšlejí o své osobní bezpečnosti a o hranicích. Dochází k tomu paradoxně v době, kdy je pohyb po světě za prací i odpočinkem snadnější a běžnější než kdy předtím.

Jak budou působit účinky růstu populace, rozsáhlé napětí a změna klimatu, znásobí se tlaky, jež vedou k migraci, a migrační toky budou přicházet z různých částí světa.

V roce 2015 přišlo do Evropy 1,2 milionu lidí. Tato uprchlická krize nemá po druhé světové válce obdoby. To vedlo ke konfliktní debatě o solidaritě a odpovědnosti mezi členskými státy a k obecnějšímu zpochybnění budoucnosti správy hranic a volného pohybu v EU.

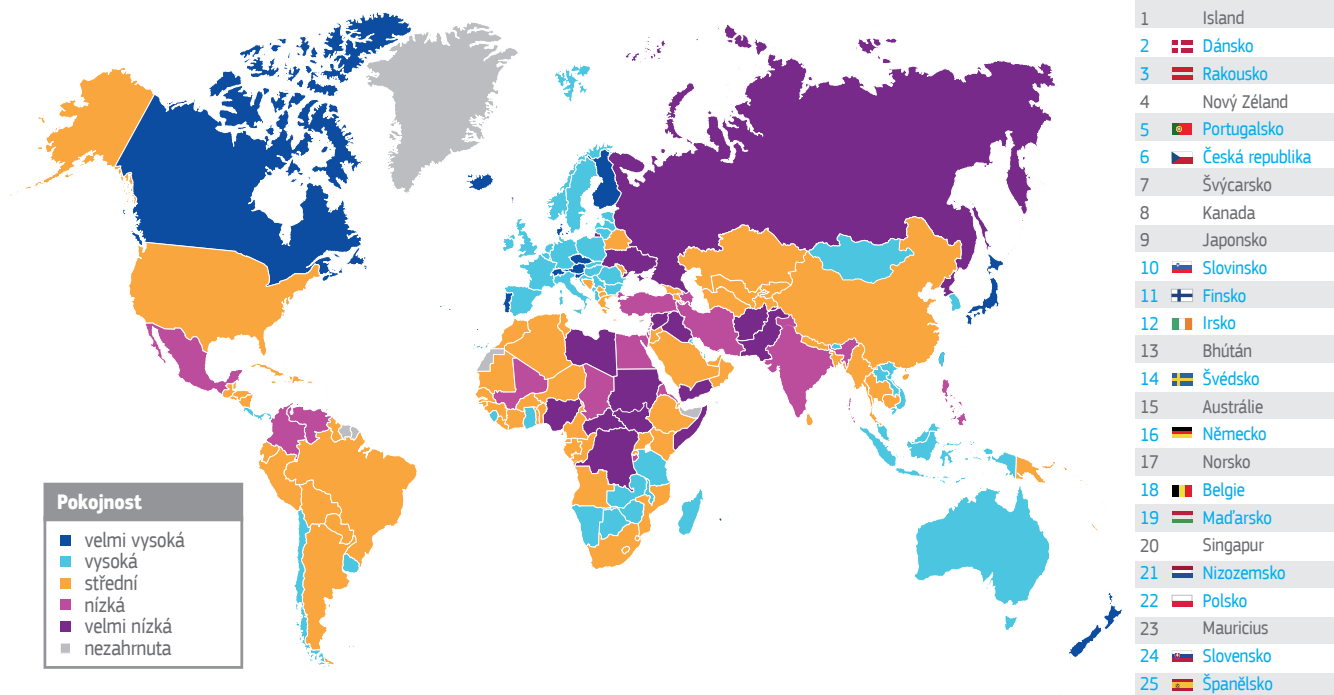
Pro 1,7 milionu Evropanů, kteří každý den dojíždějí do jiného členského státu, a pro stovky milionů, které každý rok cestují v Evropě za rodinou, jako turisté nebo pracovně, jsou hranice minulostí. Avšak poprvé od doby, kdy byly o generaci dříve zdi strženy, vedly nedávné krize k opětovnému zavedení dočasných kontrol na některých hranicích v EU.

Před 25 lety: pád Berlínské zdi

© AP Photo/Thomas Kienzle

25 nejpokojnějších zemí na světě

Zdroj: Global Peace Index

ZPOCHYBNĚNÍ DŮVĚRY A LEGITIMITY

Nejrůznější změny, k nimž ve světě dochází, a nejistota, kterou mnozí reálně pocítují, vedou k rostoucí nespokojenosti s oficiální politikou a s institucemi na všech úrovních. To se často projevuje jako lhostejnost a nedůvěra vůči činnosti veřejných orgánů. Vytváří se tím také prázdný prostor, který příliš snadno zaplňují populisté a nacionalistická rétorika.

Kritizování „Bruselu“ za problémy spolu s připisováním si úspěchů doma, neochota přijmout společná rozhodnutí za svá a obviňování druhých za neúspěchy již přinesly své špatné ovoce. Evropané nejsou vůči těmto očividným důkazům nejednotnosti imunní.

Evropský projekt má stále silnou podporu; není už ale bezpodmínečná. Více než dvě třetiny Evropanů spatřují v EU místo stability v bouřlivém světě. Více než 80 % podporuje čtyři základní svobody EU. 70 % občanů eurozóny podporuje společnou měnu. Poklesla nicméně důvěra občanů v EU, stejně jako v národní instituce. EU dnes důvěřuje přibližně třetina občanů, zatímco před deseti lety to byla asi polovina.

Překonat vzdálenost mezi slibem a jeho splněním představuje trvale náročný úkol. Částečně je tomu tak, protože koncepci EU není snadné porozumět, jelikož je kombinací evropské úrovně a úrovně členských států. Není dostatečně dobře vysvětleno, co kdo dělá, a pozitivní role EU v každodenním životě není viditelná, pokud se o ní nehovoří na místní úrovni. Občané ve svých obcích si nejsou vždy vědomi toho, že nedaleká farma, jejich dopravní síť nebo univerzity jsou částečně financovány z EU.

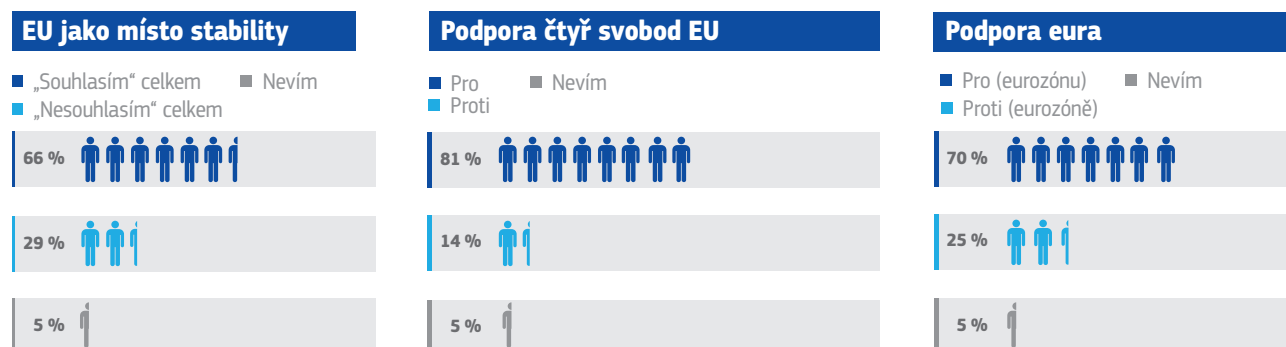
Existuje také rozpor mezi očekáváním a schopností EU jednat. Například nezaměstnanost mladých lidí: navzdory mnoha summitům na vysoké úrovni a užitečným podpůrným opatřením EU zůstávají nástroje a pravomoci v rukou státních, regionálních a místních orgánů. Zdroje, jež jsou v sociální oblasti k dispozici na evropské úrovni, představují jen 0,3 % toho, co členské státy celkem v této oblasti utrácují.

Obnovení důvěry, budování konsensu a vytváření smyslu sounáležitosti je těžší v době, kdy informace nikdy nebyly v takovém množství dostupné, a přesto tak obtížně uchopitelné. Média chrlí zprávy 24 hodin denně, sedm dní v týdnu stále rychleji. Udržet krok a reagovat je stále

těžší. Každý den je na Twitteru publikováno více zpráv, než se jich před deseti lety objevilo za celý rok. V roce 2018 budou uživatelé sociálních médií představovat jednu třetinu světové populace.

Tyto trendy se budou jen zrychlovat a budou nadále měnit způsob fungování demokracie. Vytvářejí se tak nové příležitosti k usnadnění veřejné diskuse a zapojení Evropanů. EU a její členské státy však musejí rychleji komunikovat s občany, být zodpovědnější a lépe a rychleji realizovat to, co bylo společně dohodnuto.

Jak Evropané vnímají EU?

Zdroj: Eurobarometr, říjen a listopad 2016, EU-28

3. Pět scénářů pro EU v roce 2025

Mnohé z hlubokých transformací, jimiž EU v současnosti prochází, jsou nevyhnutelné a nezvratné. Jiné je obtížnější předvídat a přijdou neočekávaně. EU se může těmito událostmi nechat unášet, nebo se může snažit je utvářet. Nyní se musíme rozhodnout.

Pět scénářů představených v této bílé knize pomůže orientovat debatu o budoucnosti EU. Obsahují řadu náhledů na možné podoby Unie v roce 2025 v závislosti na tom, jaká rozhodnutí společně přijmeme.

Výchozím bodem každého scénáře je, že 27 členských států bude pokračovat jako Unie.

Tyto scénáře jsou ilustrativní, mají vyzývat k zamyšlení. Nejsou to detailní plány ani politické projekty. V souladu s tím úmyslně nejsou zmiňovány právní nebo institucionální procesy – forma bude následovat funkci.

Diskuse o budoucnosti EU byla příliš často redukována na binární výběr „více či méně Evropy“. Takový přístup je zavádějící a příliš zjednodušující. Níže uvedené možnosti sahají od statu quo přes změnu záběru a priorit až k dílčímu či kolektivnímu skoku vpřed. Scénáře sdílejí mnoho společných prvků a vzájemně se proto nevylučují. Rovněž nejsou vyčerpávající.

Konečný výsledek bude nepochybně vypadat jinak než scénáře, jež jsou zde prezentovány. EU s 27 členy se společně rozhodne, jaká kombinace prvků z těchto pěti scénářů podle nich nejlépe přispěje k rozvoji našeho projektu v zájmu našich občanů.

Scénář 1: Pokračování v dosavadní praxi

EVROPSKÁ UNIE SE SOUSTŘEDÍ NA SPLNĚNÍ SVÉHO POZITIVNÍHO REFORMNÍHO PROGRAMU

Proč a jak?

Ve scénáři, ve kterém EU27 pokračuje ve stávajícím kurzu, se hlavní pozornost soustřeďuje na provádění a modernizaci svého současného reformního programu. Děje se tak v duchu programu Komise „Nový začátek pro Evropu“ z roku 2014 a Bratislavské deklarace schválené všemi 27 členskými státy v roce 2016. Priority jsou pravidelně aktualizovány, problémy řešeny, jakmile se objeví, a v souladu s tím je přijímána nová legislativa.

Výsledkem je, že 27 členských států a orgány EU provádí společný akční program. Rychlost rozhodování závisí na překonávání názorových rozdílů za účelem splnění společných dlouhodobých priorit. Právní předpisy EU jsou pravidelně kontrolovány, zda odpovídají svému účelu. Zastaralé právní předpisy se ruší.

Do roku 2025 to znamená:

EU27 se bude nadále zaměřovat na vytváření pracovních míst, růst a investice posilováním jednotného trhu a vyššími investicemi do digitální, dopravní a energetické infrastruktury.

Dochází k postupnému pokroku ve zlepšování fungování jednotné měny za účelem stimulace růstu a zabránění otřesů vznikajících jak doma, tak v zahraničí. Podnikají se další kroky k posílení finančního dohledu k zajištění udržitelnosti veřejných financí a rozvoji kapitálových trhů pro financování reálné ekonomiky.

Reforma právních předpisů o státní podpoře, kterou Komise prosadí, zajistí, že 90 % opatření v oblasti státní

podpory bude v rukou národních, regionálních a místních orgánů.

Posiluje se boj proti terorismu zároveň s ochotou vnitrostátních orgánů ke sdílení zpravodajských informací. Prohlubuje se spolupráce v oblasti obrany, pokud jde o výzkum, průmysl a společné zadávání veřejných zakázek. Členské státy přijímají rozhodnutí spojit část svých vojenských kapacit a posílit finanční solidaritu v oblasti zahraničních misí EU.

V zahraniční politice se EU stále častěji daří mluvit jedním hlasem. EU27 stejně jako dnes nadále aktivně usiluje o obchodní dohody s partnery po celém světě. Správa vnějších hranic je primární odpovědností jednotlivých zemí, ale díky operační podpoře Evropské pohraniční a pobřežní stráže se posiluje i spolupráce v této oblasti. Vzhledem k novým problémům, které se objevují, je potřebné neustálé zlepšování správy hranic. Pokud k němu nedojde, mohou některé země trvat na zachování cílených vnitřních kontrol. EU27 se daří pozitivně ovlivňovat světovou agendu v řadě oblastí, jako jsou klima, finanční stabilita a udržitelný rozvoj.

Výhody a nevýhody:

Pozitivní akční plán založený na společném cíli nadále dosahuje konkrétních výsledků. Práva občanů plynoucí z práva EU jsou dodržována. Jednota EU27 je zachována, ale v případě větších sporů může být stále vystavena zkoušce. Pouze společné odhodlání dosáhnout společných výsledků v důležitých oblastech pomůže odstranit rozdíly mezi sliby na papíře a očekáváními občanů.

Dopad na politiky

Jednotný trh a obchod	Hospodářská a měnová unie	Schengen, migrace a bezpečnost	Zahraniční politika a obrana	Rozpočet EU	Akceschopnost
Posílení jednotného trhu, mj. v energetice a digitálním sektoru; EU27 pokračuje v uzavírání progresivních obchodních dohod	Postupné zlepšování fungování eurozóny	Postupné zintenzivňování spolupráce v oblasti správy vnějších hranic; pokrok na cestě ke společnému azylovému systému; lepší koordinace v bezpečnostních záležitostech	Pokrok při utváření jednotného postoje v zahraničních otázkách; užší spolupráce v oblasti obrany	Částečná modernizace, aby odpovídal reformní agendě dohodnuté mezi 27 členy	Pozitivní agenda přináší konkrétní výsledky; rozhodovací procesy jsou i nadále těžko srozumitelné; akceschopnost nespĺňuje vždy očekávání

Ilustrativní příklady

- Domácnosti i podniky jsou motivovány k tomu, aby snižovaly spotřebu energie a vyráběly vlastní čistou energii. Mohou snadno měnit dodavatele. Ceny jsou v průměru nižší, ale polovina prostředků je stále vyplácena dodavatelům mimo EU.
- Evropané mohou používat síťově propojená auta, ale po překročení hranic mohou narážet na nevyřešené právní a technické překážky.
- Jak v centrech evropských měst, tak ve venkovských oblastech je k dispozici kvalitní a vysokorychlostní širokopásmový přístup. Elektronický obchod se rozvíjí, ale dodání zboží z jiného členského státu je stále neúměrně drahé.
- Evropané mohou ve většině případů cestovat přes hranice, aniž by museli zastavovat kvůli kontrole. Zesílené bezpečnostní kontroly znamenají, že na letišti nebo na nádraží je nutno se dostavit ve značném časovém předstihu.
- EU uzavírá cílené a progresivní obchodní dohody s podobně orientovanými partnery, jako jsou Japonsko, Austrálie, Nový Zéland, Latinská Amerika a další. Proces ratifikace je zdoluhavý a často se protahuje kvůli diskusím a neshodám v některých národních a regionálních parlamentech.

Scénář 2: Pouze jednotný trh

HLAVNÍ ZAMĚŘENÍ EVROPSKÉ UNIE JE POSTUPNĚ PŘEORIENTOVÁNO NA JEDNOTNÝ TRH

Proč a jak?

Ve scénáři, ve kterém se EU27 není schopna dohodnout na dalším postupu v mnoha oblastech politik, se hlavní pozornost stále více zaměřuje na prohloubení některých klíčových aspektů jednotného trhu. Chybí sdílené odhodlání pracovat ve větší míře společně v oblastech, jako jsou migrace, bezpečnost nebo obrana.

V důsledku toho nebude EU27 rozšiřovat svou činnost ve většině oblastí politik. Spolupráce týkající se nových společných problémů se často uskutečňuje na bilaterálním základě. EU27 také významně snižuje regulační zátěž tím, že při předložení jedné nové iniciativy se zruší dva stávající právní předpisy.

Do roku 2025 to znamená:

Fungování jednotného trhu se stane hlavním důvodem pro existenci EU27. Další pokrok závisí na schopnosti dohodnout se na souvisejících politikách a standardech. Snadnější to bude u volného pohybu kapitálu a zboží, který zůstane nadále bezcelní, než v jiných oblastech.

Vzhledem k silnému tlaku na snížení regulace na úrovni EU přetrvávají nebo se zvětšují rozdíly v oblastech, jako jsou spotřebitelské, sociální a environmentální standardy, daně nebo využívání veřejných dotací. Vzniká tak riziko předhánění se o co nejmenší regulaci. Je rovněž obtížné dohodnout se na nových společných pravidlech mobility pracovníků nebo přístupu k regulovaným povoláním. Výsledkem je, že volný pohyb pracovníků a služeb není plně zaručen.

Euro usnadňuje obchodní výměnu, ale rostoucí rozdíly a omezená spolupráce jsou hlavními zdroji zranitelnosti. Tím je ohrožena celistvost jednotné měny a její schopnost reagovat na novou finanční krizi.

Na hranicích mezi členskými státy probíhá více systematických kontrol kvůli nedostatečné spolupráci v záležitostech bezpečnosti a migrace.

Vnitřní spory ohledně přístupu k mezinárodnímu obchodu znamenají, že EU s obtížemi uzavírá dohody se svými partnery. Migrace a některé otázky zahraniční politiky se čím dál více stávají předmětem bilaterální spolupráce. Humanitární a rozvojovou pomoc poskytují jednotlivé státy. EU jako celek není již zastoupena na řadě mezinárodních fór a není schopna se dohodnout na společném postoji k otázkám důležitým pro globální partnery, jako jsou změna klimatu, boj proti daňovým únikům, zvládnutí globalizace a podpora mezinárodního obchodu.

Výhody a nevýhody:

Priority, na které se EU nově soustředí, znamenají, že rozdílné názory členských států na nově vznikající otázky musí být často řešeny případ od případu bilaterálně. Práva občanů plynoucí z práva EU mohou být postupem času okleštěna. Rozhodování je možná snadněji pochopitelné, ale schopnost společně jednat je omezena. To může vést ke zvětšování rozdílů mezi očekáváními a reálnými výsledky na všech úrovních.

Dopad na politiky

Jednotný trh a obchod	Hospodářská a měnová unie	Schengen, migrace a bezpečnost	Zahraniční politika a obrana	Rozpočet EU	Akceschopnost
Je posílen jednotný trh zboží a kapitálu; standardy se postupně rozcházejí; volný pohyb osob a služeb není plně zaručen	Omezená spolupráce v eurozóně	Bez jednotné politiky v oblasti migrace nebo azylu; další koordinace v bezpečnostních otázkách probíhá bilaterálně; systematictější kontroly na vnitřních hranicích	Některé otázky zahraniční politiky řeší členské státy stále častěji na bilaterální úrovni; spolupráce v oblasti obrany zůstává nezměněna	Přeorientování – financují se základní funkce nezbytné pro jednotný trh	Rozhodovací procesy potenciálně snáze srozumitelné, ovšem schopnost jednat kolektivně je omezena; otázky, které se týkají všech, musí být často řešeny bilaterálně

Ilustrativní příklady

- Kvalita ovzduší se v různých částech Evropy značně liší z toho důvodu, že některé země se rozhodnou zrušit standardy a regulaci týkající se škodlivých emisí. Kvalita vody v řekách protékajících více státy, jako jsou Dunaj nebo Rýn, je rozdílná.
- Evropané se zdráhají jezdit síťově propojenými auty, protože neexistují celoevropská pravidla a technické standardy.
- Překračování vnitřních hranic v rámci služebních cest či cestovního ruchu se kvůli pravidelným kontrolám ztíží. Nalezení zaměstnání v zahraničí je také těžší a není zaručen převod nároků na důchod do jiného členského státu. Lidé, kteří onemocní v zahraničí, budou muset platit vysoké poplatky za zdravotní péči.
- EU27 není schopna uzavírat nové obchodní dohody, protože členské státy nejsou schopny se dohodnout na společných prioritách nebo některé z nich blokují ratifikaci.
- Občané země, jejíž vzdušný prostor byl narušen nebo jež se stala cílem kybernetického útoku ze strany cizí moci, nedokáží pochopit, proč ze strany EU27, nebo alespoň sousedních zemí, nejsou schváleny sankce.
- Návrat k poskytování rozvojové pomoci na úrovni jednotlivých států ztěžuje vytváření komplexních partnerství s africkými zeměmi, což omezuje ekonomické příležitosti na rostoucím trhu a vede k tomu, že nejsou řešeny základní příčiny migrace.

Scénář 3: Státy, které chtějí, dělají více

EVROPSKÁ UNIE UMOŽŇUJE ČLENSKÝM STÁTŮM, KTERÉ PROJEVÍ ZÁJEM, ABY V KONKRÉTNÍCH OBLASTECH DĚLALI SPOLEČNĚ VÍCE

Proč a jak?

Ve scénáři, ve kterém EU27 postupuje stejně jako dnes, ale některé členské státy chtějí společně dosáhnout více, se vytvoří jedna nebo více „koalicí ochotných“, aby spolupracovaly v konkrétních oblastech politik. Sem mohou patřit např. obrana, vnitřní bezpečnost, daně nebo sociální politika.

Výsledkem bude, že se nové skupiny členských států dohodnou na konkrétních právních a rozpočtových opatřeních k prohloubení spolupráce ve vybraných oblastech. Podobně, jako tomu bylo v případě schengenského prostoru nebo eura, to lze provést na základě společného rámce EU27, přičemž je nutno vyjasnit práva a povinnosti. Status ostatních členských států zůstane zachován, přičemž tyto státy mají možnost se k uvedené skupině později připojit.

Do roku 2025 to znamená:

Skupina členských států se dohodne na mnohem užší spolupráci v záležitostech obrany, přičemž využívají stávající právní možnosti. Taková spolupráce zahrnuje intenzivní společný výzkum a silnou společnou průmyslovou základnu, společné zadávání veřejných zakázek, propojenější kapacity a zvýšenou vojenskou připravenost pro společné mise v zahraničí.

Několik zemí se zaměří na záležitosti bezpečnosti a justice. Rozhodnou se posílit spolupráci mezi policejními

silami a zpravodajskými službami. Vyměňují si veškeré informace o činnostech souvisejících s bojem proti organizovanému zločinu a terorismu. Díky společnému veřejnému žalobci společně vyšetřují podvody, praní peněz a obchodování s drogami a se zbraněmi. Rozhodnou se jít dále při vytváření společného právního prostoru v občanských věcech.

Skupina zemí, tvořená členy eurozóny a případně dalšími zeměmi, se rozhodne mnohem těsněji spolupracovat zejména v daňové a sociální oblasti. Větší harmonizace daňových pravidel a sazeb snižuje náklady na dodržování předpisů a omezuje daňové úniky. Dohodnuté sociální standardy poskytují jistotu podnikům a přispívají ke zlepšování pracovních podmínek. Průmyslová spolupráce se rozvíjí v řadě špičkových technologií, výrobků a služeb, přičemž pravidla jejich užívání se připravují společně.

27 členských států dosahuje dalšího pokroku v posilování jednotného trhu a jeho čtyř svobod. Vztahy se třetími zeměmi, včetně obchodu, jsou nadále řízeny jménem členských států na úrovni EU.

Výhody a nevýhody:

Jednota EU27 je zachována, přičemž státy, které chtějí, mají možnost užší spolupráce. Práva občanů plynoucí z práva EU se začínají různit podle toho, zda žijí či nežijí v zemi, která se rozhodla dělat více. Vznikají otázky ohledně transparentnosti a odpovědnosti různých úrovní rozhodování. Rozdíl mezi očekávanými a reálnými výsledky se v zemích, které chtějí a rozhodly se dělat více, zmenšuje.

Dopad na politiky

Jednotný trh a obchod	Hospodářská a měnová unie	Schengen, migrace a bezpečnost	Zahraniční politika a obrana	Rozpočet EU	Akceschopnost
Jako ve scénáři „Pokračování v dosavadní praxi“: posílení jednotného trhu a EU27 pokračuje v uzavírání progresivních obchodních dohod	Jako ve scénáři „Pokračování v dosavadní praxi“, jen s tím rozdílem, že některé země prohloubí spolupráci v oblastech jako daně a sociální standardy	Jako ve scénáři „Pokračování v dosavadní praxi“, jen s tím rozdílem, že některé země prohloubí spolupráci v bezpečnostních a justičních záležitostech	Jako ve scénáři „Pokračování v dosavadní praxi“, jen s tím rozdílem, že některé země prohloubí spolupráci v oblasti obrany, s důrazem na vojenskou koordinaci a společné vybavení	Jako ve scénáři „Pokračování v dosavadní praxi“; některé členské státy navýší rozpočty v oblastech, ve kterých se rozhodnou více spolupracovat	Jako ve scénáři „Pokračování v dosavadní praxi“: pozitivní agenda EU27 přináší výsledky; v určitých oblastech dosahují některé skupiny společně více; složitější rozhodovací procesy

Ilustrativní příklady

- Skupina zemí vytvoří sbor policistů a žalobců pro vyšetřování přeshraniční trestné činnosti. Bezpečnostní informace se vyměňují okamžitě, protože databáze jsou plně propojeny. Důkazy v trestním řízení předložené v jedné zemi jsou automaticky uznávány v ostatních zemích.
- Síťově propojená auta se hojně používají ve dvanácti členských státech, které se dohodly na harmonizaci svých pravidel a standardů. Tytéž členské státy vypracují soubor pravidel pro vyjasnění otázek vlastnictví a odpovědnosti souvisejících s internetem věcí.
- Skupina zemí spolupracuje a dohodne se na společném „zákoníku pro podnikatelskou praxi“, který sjednocuje korporátní, obchodní a související oblasti práva, což pomůže podnikům všech velikostí snadno provozovat aktivity v zahraničí.
- Pracovníci ve 21 členských státech mají stále širší a jednotnější pracovní práva a sociální ochranu bez ohledu na svou státní příslušnost a místo pobytu.
- Skupina šesti zemí si pořídí dron pro vojenské účely. Lze jej využít pro dohled na moři i na pevnině, jakož i při humanitárních záchranných operacích. Je vytvořen společný program obrany k ochraně kritické infrastruktury proti kybernetickým útokům.

Scénář 4: Dělat méně, zato efektivněji

EVROPSKÁ UNIE SE ZAMĚŘUJE NA VYBRANÉ OBLASTI POLITIKY, JIMIŽ SE ZABÝVÁ INTENZIVNĚJI A JEDNÁ V NICH RYCHLEJI, ZATÍMCO V JINÝCH OBLASTECH JE MĚNĚ AKTIVNÍ

Proč a jak?

Podle tohoto scénáře, kdy panuje shoda v tom, že určité priority je třeba řešit společně, se EU27 rozhodne, že soustředí svou pozornost a omezené zdroje na menší počet oblastí.

V důsledku toho je EU27 schopna ve vybraných prioritních oblastech reagovat rychleji a rozhodněji. V těchto oblastech politiky má EU27 k dispozici dokonalejší nástroje, aby mohla přímo uplatňovat a prosazovat kolektivní rozhodnutí, jako je tomu dnes v politice hospodářské soutěže nebo bankovního dohledu. Jinde EU27 přestává jednat nebo dělá méně.

Výběrem svých nových priorit EU27 usiluje o lepší sladění slibů, očekávání a výsledků. Typickým příkladem je nedávný nesoulad v souvislosti se skandálem týkajícím se emisí z automobilů. V takovém případě se od EU očekává, že bude chránit spotřebitele před klamáním ze strany výrobců, nemá však ani pravomoci, ani nástroje k tomu, aby tak mohla činit přímo a viditelným způsobem.

Do roku 2025 to znamená:

EU27 zintenzivňuje svou činnost v oblastech, jako jsou inovace, obchod, bezpečnost, migrace, správa hranic a obrana. Vypracuje nová pravidla a nástroje k jejich prosazování s cílem prohloubit jednotný trh v nových klíčových oblastech. Zaměřuje se na špičkovou úroveň výzkumu a vývoje a investuje do nových celoevropských projektů na podporu dekarbonizace a digitalizace.

Typickými příklady jsou další spolupráce v oblasti vesmíru, vytváření technologických klastrů na nejvyšší úrovni a dokončení regionálních energetických center. EU27 je schopna rychle rozhodnout o vyjednání a uzavření obchodních dohod. Spolupráce mezi policejními a justičními orgány v záležitostech souvisejících

s terorismem je systematická a usnadňuje ji společná evropská agentura pro boj proti terorismu.

Evropská pohraniční a pobřežní stráž plně přebírá správu vnějších hranic. Veškeré žádosti o azyl zpracovává evropská agentura pro otázky azylu. Jsou vybudovány společné obranné kapacity.

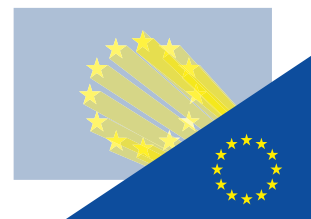
EU27 naopak přestává být aktivní v těch záležitostech, v jejichž případě se řešení na úrovni EU považuje za méně přínosné, nebo v jejichž případě nebyla schopna splnit své sliby. To se týká oblastí, jako je regionální rozvoj, veřejné zdraví, nebo určité oblasti zaměstnanosti a sociální politiky, které přímo nesouvisí s fungováním jednotného trhu.

Kontrola státní podpory je dále přenesena na národní orgány. Upouští se od podrobné harmonizace nových norem na ochranu spotřebitele, životního prostředí a zdraví a bezpečnosti při práci ve prospěch nezbytného minima. Členským státům je ponecháno více flexibility, aby v některých oblastech mohly experimentovat. V záležitostech regulovaných na úrovni EU však zajišťují plný soulad větší donucovací pravomoci.

V jiných oblastech pokračuje úsilí o konsolidaci eurozóny a zajištění stability společné měny. Význam EU ve světě se mění v závislosti na jejích nově nastavených závazcích.

Výhody a nevýhody:

Jasnější rozdělení odpovědnosti v podstatě pomáhá evropským občanům lépe porozumět tomu, co se řeší na úrovni EU27 a co na vnitrostátní a regionální úrovni. Práva občanů plynoucí z práva EU jsou posílena v oblastech, kde chceme dělat více, a omezena v jiných oblastech. Přispěje se tak k překlenutí diskrepancí mezi sliby a výsledky, i pokud v některých oblastech nebudou očekávání splněna. Hned pro začátek je třeba uvést, že EU27 má skutečný problém dohodnout se na tom, které oblasti je třeba upřednostnit, a ve kterých by měla dělat méně.

Dopad na politiky

Jednotný trh a obchod	Hospodářská a měnová unie	Schengen, migrace a bezpečnost	Zahraniční politika a obrana	Rozpočet EU	Akceschopnost
Společné standardy nastaveny na minimum, ovšem v oblastech regulovaných na úrovni EU je posílen dohled nad jejich dodržováním; obchodní záležitosti řešeny výhradně na úrovni EU	Řada kroků ke konsolidaci eurozóny a zajištění její stability; EU27 je méně aktivní v některých oblastech politiky zaměstnanosti a sociální politice	Systematická spolupráce v oblasti správy hranic, azylové politiky a boje proti terorismu	EU zaujímá jednotný postoj ve všech otázkách zahraniční politiky; vytvoření evropské obranné unie	Zásadní přepracování, aby odpovídal novým prioritám dohodnutým na úrovni EU27	Není snadné se zpočátku dohodnout, kterým úkolům dát prioritu a kterých se vzdát; po vyjasnění priorit jsou rozhodovací procesy potenciálně srozumitelnější; v oblastech, ve kterých má EU větší úlohu, jedná rychleji a rozhodněji

Ilustrativní příklady

- Evropský telekomunikační úřad má pravomoc uvolňovat frekvence pro přeshraniční komunikační služby, například pro využívání sítově propojených automobilů po celé Evropě. Jedná jako regulátor na ochranu práv uživatelů mobilních a internetových služeb, ať už jsou kdekoli v EU.
- Nová evropská agentura pro boj proti terorismu napomáhá předcházet závažným útokům v evropských městech a zabránit jim pomocí systematického sledování a označování podezřelých osob. Národní policejní orgány mají snadný přístup k evropským databázím obsahujícím biometrické údaje pachatelů trestných činů.
- Evropská pohraniční a pobřežní stráž plně přebírá správu vnějších hranic.
- Platy, právní předpisy v sociální oblasti a úrovně zdanění se i nadále výrazně v celé Evropě liší.
- Evropští spotřebitelé, které výrobci automobilů uvedli v omyl, se nyní mohou spolehnout na to, že EU takovým společnostem uloží sankce a že budou odškodněni.
- Zemědělci mají díky plně funkčnímu evropskému satelitnímu systému přístup k cenově dostupným informacím o počasí v reálném čase a k údajům týkajícím se rostlinné výroby.

Scénář 5: Dělat mnohem více společně

EVROPSKÁ UNIE SE ROZHODNE DĚLAT MNOHEM VÍCE SPOLEČNĚ VE VŠECH OBLASTECH POLITIKY

Proč a jak?

Podle tohoto scénáře, kdy panuje shoda v tom, že ani EU27, ani evropské země samy o sobě nejsou dostatečně dobře vybaveny k tomu, aby mohly čelit každodenním výzvám, se členské státy rozhodnou, že budou sdílet více kompetencí, zdrojů a rozhodovacích pravomocí ve všech oblastech.

Výsledkem je prohloubení spolupráce mezi všemi členskými státy ve všech oblastech, která bude mnohem intenzivnější než kdy v minulosti. Stejně tak je posílena eurozóna s jasným vědomím toho, že to, co je přínosné pro země, které sdílejí společnou měnu, je rovněž přínosem pro všechny. Rozhodnutí jsou na evropské úrovni rychleji přijímána a neprodleně vymáhána.

Do roku 2025 to znamená:

Na mezinárodní scéně a v oblasti obchodu Evropa vystupuje a jedná jednotně, na většině mezinárodních fór je zastoupena jedním křeslem. Evropský parlament má poslední slovo ve věcech mezinárodních obchodních dohod. Obrana a bezpečnost jsou prioritami. Je vytvořena Evropská obranná unie, která se vzájemně doplňuje s NATO. Spolupráce v bezpečnostních otázkách je běžnou praxí. EU27 je i nadále v čele celosvětového boje proti změně klimatu a posiluje svou úlohu jakožto celosvětově největší dárce v oblasti humanitární a rozvojové pomoci.

V rámci široce pojeté zahraniční politiky EU je dále posílen společný přístup k migraci. Užší partnerství a větší investice v evropském sousedství i jinde ve světě napomáhají vytvoření hospodářských příležitostí, řízení migrace a potírání nelegálních způsobů migrace.

V rámci EU27 je středem zájmu a velkým cílem dokončení jednotného trhu v oblasti energetiky, digitálních technologií a služeb. Díky společným investicím do inovací a výzkumu vzniká řada evropských „Silicon Valleys“ s klastry rizikového kapitálu, start-upy, velkými podniky a výzkumnými centry. Plně integrované kapitálové trhy pomáhají mobilizovat financování pro malé a střední podniky a velké infrastrukturní projekty v celé EU.

V rámci eurozóny, ale i mezi členskými státy, které se chtějí stát její součástí, jsou mnohem více koordinovány fiskální, sociální i daňové záležitosti a je rovněž uplatňován evropský dohled nad finančními službami. Pro účely oživení hospodářského rozvoje a v reakci na otřesy na regionální, odvětvové a vnitrostátní úrovni poskytuje EU dodatečnou finanční podporu.

Výhody a nevýhody:

Rozhodovací procesy na úrovni EU jsou mnohem rozsáhlejší a rychlejší. Občané mají více práv přímo plynoucích z práva EU. Existuje však riziko ztráty podpory té části společnosti, která má pocit, že EU nemá potřebnou legitimitu nebo že orgánům jednotlivých států přebírá příliš mnoho pravomocí.

Dopad na politiky

Jednotný trh a obchod	Hospodářská a měnová unie	Schengen, migrace a bezpečnost	Zahraniční politika a obrana	Rozpočet EU	Akceschopnost
Posílení jednotného trhu sbližováním standardů a posílením dohledu nad jejich dodržováním; obchodní záležitosti řešeny výhradně na úrovni EU	Dosažení hospodářské, finanční a fiskální unie, jak ji nastínila zpráva pěti předsedů z června 2015	Jako ve scénáři „Dělat méně, zato efektivněji“: systematická spolupráce v oblasti správy hranic, azylové politiky a boje proti terorismu	Jako ve scénáři “Dělat méně, zato efektivněji”: EU zaujímá jednotný postoj ve všech otázkách zahraniční politiky; vytvoření evropské obranné unie	Zásadní modernizace a navýšení, podpořené vlastními zdroji; v eurozóně funguje funkce fiskální stabilizace	Rozhodovací procesy jsou rychlejší a dohled nad dodržováním pravidel je ve všech oblastech silnější; otázku zodpovědnosti si mohou klást ti, kteří mají pocit, že EU vzala členským státům příliš pravomocí

Ilustrativní příklady

- Jsou aktivně prosazovány obchodní dohody. EU je navrhuje, vyjednává a urychleně ratifikuje jménem 27 členských států.
- Díky celoevropským pravidlům a práci agentury EU pro spolupráci v prosazování práva používají Evropané síťově propojené automobily bez problémů po celé Evropě.
- Evropané, kteří chtějí mít slovo při jednání o navrhovaném projektu větrných turbín financovaném z prostředků EU a plánovaném v jejich regionu, mají potíže zjistit, který evropský orgán je v této věci odpovědný.
- Občané cestující do zahraničí obdrží konzulární ochranu a pomoc velvyslanectví EU, která v některých částech světa nahradila velvyslanectví jednotlivých členských států. Občané států mimo EU, kteří chtějí cestovat do Evropy, mohou podat žádosti o udělení víza prostřednictvím téže sítě.
- Evropský mechanismus stability se mění na Evropský měnový fond. Podléhá kontrole Evropského parlamentu a přebírá novou odpovědnost za podporu Evropské investiční banky při financování třetí generace Junckerova plánu na podporu investic v Evropě.

4. Cesta kupředu

Velká část toho, čeho jsme dosáhli a co dnes považujeme za samozřejmost, se před 60 lety v Evropě zdála být nemožná. Ani náš nejtemnější den není zdaleka tak temný, jako byly dny našich předků vězňů ve Ventotene.

Ani pro takové vizionáře, jako byli oni, by nebyly představitelné svobody, práva a příležitosti, jaké od té doby EU vytvořila. Jelikož sjednocená Evropa slaví své výročí, je načase, abychom obnovili naše sliby, začali být opět hrdí na to, co máme, a podíleli se na utváření naší vlastní budoucnosti.

Změny ve všech oblastech budou zřejmě nevyhnutelné, ale to, co očekáváme od života, a evropské hodnoty, které uznáváme, zůstávají stejné. Chceme společnost, v níž mír, svoboda, tolerance a solidarita jsou ceněny nade vše. Chceme žít v demokracii, kde panuje pluralita názorů a fungují kritické, nezávislé a svobodné sdělovací prostředky. Chceme mít možnost otevřeně vyjádřit svůj názor a také mít jistotu, že žádný jednotlivec ani instituce nejsou nad zákonem. Chceme Unii, kde jsou si všichni občané rovni a se všemi členskými státy se zachází stejně. Chceme pro naše děti lepší život, než jsme měli my sami.

Bez ohledu na to, který ze zde představených scénářů se nejvíce přiblíží realitě, tyto hodnoty a ambice budou i nadále Evropany spojovat a stojí za to za ně bojovat.

EU je jedinečným projektem, v jehož rámci byly vnitrostátní priority propojeny a svrchovanost dobrovolně sdílena ve prospěch národních i společných zájmů. Nebyla to vždy snadná cesta, ani nebyla bezchybná, ale ukázalo se, že EU má schopnost se reformovat, a prokázala svou hodnotu v průběhu času. EU a její členské státy pod heslem „jednota v rozmanitosti“ jsou schopny využívat jedinečné výhody a bohatství svých národů k dosažení nebývalého pokroku.

Ve světě plném nejistot může být izolace pro některé lákavou představou, avšak důsledky rozdělení a fragmentace by byly dalekosáhlé. Evropské země a občané by byli vystaveni příznakům své rozdělené minulosti a stali by se obětí zájmů silnějších mocností.

Evropa si teď musí vybrat. Každý problém je zároveň i příležitostí. Může to být hodina Evropy, ale pouze pokud se této příležitosti chopí všech 27 členských států, které budou jednat společně a odhodlaně.

Tato bílá kniha by měla zahájit otevřenou a všeobjímající diskusi s občany o tom, jakým směrem by se Evropa měla v příštích letech ubírat. Každý hlas by měl být vyslyšen. Evropská komise bude společně s Evropským parlamentem a zainteresovanými členskými státy v národních parlamentech členských států, městech a regionech pořádat řadu diskusí nazvaných „Budoucnost Evropy“. Nápady a odhodlání stovek milionů Evropanů budou katalyzátorem našeho pokroku.

Tato bílá kniha je příspěvkem Evropské komise pro Římský summit. Tak jako všechna výročí, je přirozeně i summit v Římě chvílí k zamýšlení se nad úspěchy posledních 60 let. Mělo by se však na něj nahlížet i jako na počátek procesu, v jehož rámci 27 členských států EU společně rozhodne o budoucnosti Unie.

Evropská komise přispěje v následujících měsících k této diskusi řadou diskusních dokumentů týkajících se následujících témat:

- rozvíjení společenského rozměru Evropy;
- prohlubování hospodářské a měnové unie na základě zprávy pěti předsedů z června 2015;
- využití potenciálu globalizace;
- budoucnosti evropské obrany a
- budoucnosti financí EU.

Uvedené reflexe nabídnou stejně jako tato bílá kniha různé názory, návrhy, možnosti a scénáře pro Evropu v roce 2025, abychom mohli zahájit diskusi, aniž bychom v této fázi předkládali konečná rozhodnutí.

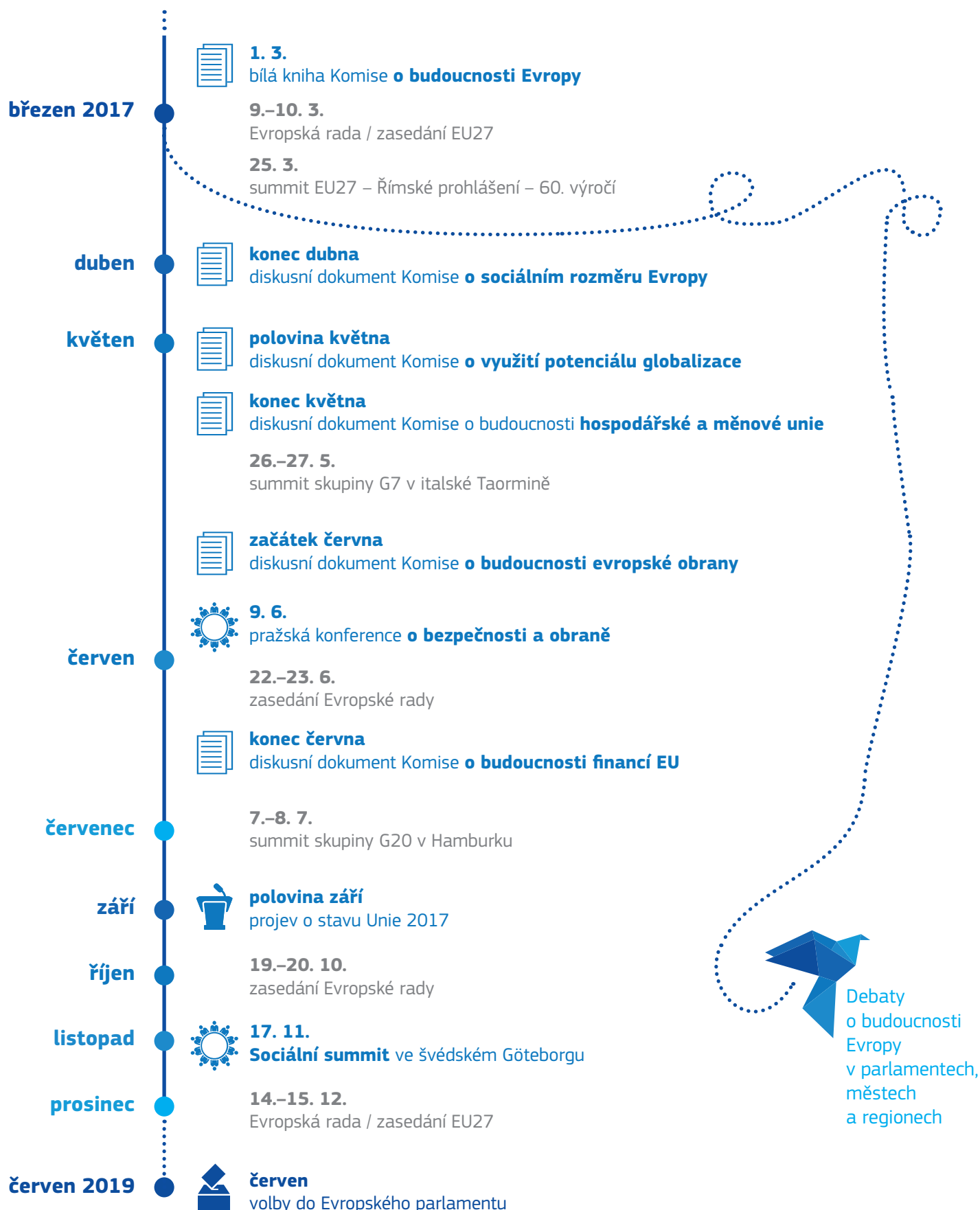
Ještě než budou v prosinci 2017 na zasedání Evropské rady moci být vyvozeny první závěry, předseda Juncker tyto myšlenky dále rozvine ve svém projevu o stavu Unie v roce 2017. To by mělo před volbami do Evropského parlamentu v červnu 2019 napomoci při rozhodování o tom, jakým směrem se budeme ubírat.

Evropu posune kupředu pouze naše společné odhodlání. Stejně jako generace před námi, budoucnost Evropy máme ve svých rukou.

PŘÍLOHY

Proces zahájený bílou knihou: od Říma po volby do Evropského parlamentu v roce 2019

Pět scénářů: přehled politik

	 Pokračování v dosavadní praxi	 Pouze jednotný trh	 Státy, které chtějí, dělají více	 Dělat méně, zato efektivněji	 Dělat mnohem více společně
Jednotný trh a obchod	Posílení jednotného trhu, mj. v energetice a digitálním sektoru; EU27 pokračuje v uzavírání progresivních obchodních dohod	Je posílen jednotný trh zboží a kapitálu; standardy se postupně rozcházejí; volný pohyb osob a služeb není plně zaručen	Jako ve scénáři „Pokračování v dosavadní praxi“: posílení jednotného trhu a EU27 pokračuje v uzavírání progresivních obchodních dohod	Společné standardy nastaveny na minimum, ovšem v oblastech regulovaných na úrovni EU je posílen dohled nad jejich dodržováním; obchodní záležitosti řešeny výhradně na úrovni EU	Posílení jednotného trhu sbližováním standardů a posílením dohledu nad jejich dodržováním; obchodní záležitosti řešeny výhradně na úrovni EU
Hospodářská a měnová unie	Postupné zlepšování fungování eurozóny	Omezená spolupráce v eurozóně	Jako ve scénáři „Pokračování v dosavadní praxi“, jen s tím rozdílem, že některé země prohloubí spolupráci v oblastech jako daně a sociální standardy	Řada kroků ke konsolidaci eurozóny a zajištění její stability; EU27 je méně aktivní v některých oblastech politiky zaměstnanosti a sociální politiky	Dosažení hospodářské, finanční a fiskální unie, jak ji nastínila zpráva pěti předsedů z června 2015
Schengen, migrace a bezpečnost	Postupné zintenzivňování spolupráce v oblasti správy vnějších hranic; pokrok na cestě ke společnému azylovému systému; lepší koordinace v bezpečnostních záležitostech	Bez jednotné politiky v oblasti migrace nebo azylu; další koordinace v bezpečnostních otázkách probíhá bilaterálně; systematictější kontroly na vnitřních hranicích	Jako ve scénáři „Pokračování v dosavadní praxi“, jen s tím rozdílem, že některé země prohloubí spolupráci v bezpečnostních a justičních záležitostech	Systematická spolupráce v oblasti správy hranic, azylové politiky a boje proti terorismu	Jako ve scénáři „Dělat méně, zato efektivněji“: systematická spolupráce v oblasti správy hranic, azylové politiky a boje proti terorismu
Zahraněční politika a obrana	Pokrok při utváření jednotného postoje v zahraničních otázkách; užší spolupráce v oblasti obrany	Některé otázky zahraniční politiky řeší členské státy stále častěji na bilaterální úrovni; spolupráce v oblasti obrany zůstává nezměněna	Jako ve scénáři „Pokračování v dosavadní praxi“, jen s tím rozdílem, že některé země prohloubí spolupráci v oblasti obrany, s důrazem na vojenskou koordinaci a společné vybavení	EU zaujímá jednotný postoj ve všech otázkách zahraniční politiky; vytvoření evropské obranné unie	Jako ve scénáři „Dělat méně, zato efektivněji“, EU zaujímá jednotný postoj ve všech otázkách zahraniční politiky; vytvoření evropské obranné unie
Rozpočet EU	Částečná modernizace, aby odpovídal reformní agendě dohodnuté mezi 27 členy	Přeorientování – financují se základní funkce nezbytné pro jednotný trh	Jako ve scénáři „Pokračování v dosavadní praxi“, některé členské státy navýší rozpočty v oblastech, ve kterých se rozhodnou více spolupracovat	Zásadní přepracování, aby odpovídal novým prioritám dohodnutým na úrovni EU27	Zásadní modernizace a navýšení, podpořené vlastními zdroji; v eurozóně funguje funkce fiskální stabilizace
Akceschopnost	Positivní agenda přináší konkrétní výsledky; rozhodovací procesy jsou i nadále těžko srozumitelné; akceschopnost nesplňuje vždy očekávání	Rozhodovací procesy potenciálně snáze srozumitelné, ovšem schopnost jednat kolektivně je omezena; otázky, které se týkají všech, musí být často řešeny bilaterálně	Jako ve scénáři „Pokračování v dosavadní praxi“: pozitivní agenda EU27 přináší výsledky; v určitých oblastech dosahují některé skupiny společně více; složitější rozhodovací procesy	Není snadné se zpočátku dohodnout, kterým úkolům dát prioritu a kterých se vzdát; po vyjasnění priorit jsou rozhodovací procesy potenciálně srozumitelnější; v oblastech, ve kterých má EU větší úlohu, jedná rychleji a rozhodněji	Rozhodovací procesy jsou rychlejší a dohled nad dodržováním pravidel je ve všech oblastech silnější; otázky zodpovědnosti si mohou klást ti, kteří mají pocit, že EU vzala členským státům příliš pravomocí

© Evropská unie, 2017

Opakované použití povoleno pod podmínkou uvedení zdroje.

Politiku opakovaného použití dokumentů Evropské komise upravuje rozhodnutí 2011/833/EU (Úř. věst. L 330, 14.12.2011, s. 39).

K veškerému použití nebo reprodukci fotografií či jiného materiálu, k nimž EU nemá autorské právo, je nutné získat svolení přímo od držitelů autorských práv.

strana 11: © AP Photo/Thomas Kienzle

